

Міністерство охорони здоров'я України
Полтавський державний медичний університет
Департамент охорони здоров'я Полтавської облдержадміністрації

МАТЕРІАЛИ

IV Всеукраїнської науково-практичної конференції з міжнародною участю
«Медична реабілітація в Україні: сучасний стан та напрями розвитку,
проблеми та перспективи»

27 вересня 2024 року

ПОЛТАВА

2024

У рамках дослідження було вивчено й можливі заходи для зниження рівня вигорання. Одним із найбільш ефективних підходів є поліпшення умов праці. Впровадження гнучких графіків роботи, збільшення часу для відпочинку між змінами та створення сприятливих умов у медичних закладах (наприклад, комфортних зон для відпочинку) значно знизило рівень вигорання серед медичного персоналу.

Ще одним важливим фактором виявилось формування особистих навичок управління стресом, емоційної стійкості, екологічної комунікації з оточуючими та відстоювання особистих кордонів. Позитивний вплив також мають регулярні зустрічі з професійними психологами. Дослідження показало, що медичні працівники, які володіють навичками емоційної стійкості та мають можливість для якісного відпочинку, який включає види діяльності віддалені від професійної – демонстрували значно нижчий рівень вигорання та кращі показники задоволення роботою.

Висновки. Професійне вигорання серед медичних працівників є серйозною проблемою, яка потребує комплексного підходу для її подолання. Впровадження програм психологічної підтримки, регулярні тренінги з управління стресом, а також поліпшення умов праці можуть зменшити рівень професійного вигорання і підвищити якість надання медичних послуг. Загальна стратегія організації охорони здоров'я має обов'язково включати профілактику професійного вигорання серед медичного персоналу, що сприятиме зниженню емоційного та психологічного навантаження на медичний персонал.

МЕДИЧНА РЕАБІЛІТАЦІЯ ТА СТРАХУВАННЯ: ДОСВІД ЗАХІДНИХ КРАЇН І ПОТЕНЦІАЛ ДЛЯ РОЗВИТКУ В УКРАЇНІ

Горошко Вікторія

Національний університет «Полтавська політехніка імені Юрія Кондратюка»

Медична реабілітація – дуже важливий елемент сучасної медицини, спрямований на відновлення функцій організму після травми, хвороби або хірургічного втручання. Це комплекс медичних, фізичних і соціальних заходів,

спрямованих на повернення хворого до нормального життя. У західних країнах медична реабілітація здійснюється за допомогою страхових систем, що дозволяє пацієнтам отримувати якісну допомогу без значних фінансових витрат. В Україні також розвивається система медичного страхування, але підхід до реабілітації та страхування потребує вдосконалення.

У західних країнах медична реабілітація є важливою складовою системи охорони здоров'я і часто фінансується через страхові компанії та державні програми страхування. Наприклад, у Сполучених Штатах системи медичного страхування покривають реабілітаційні послуги через програми Medicare і Medicaid, які фінансують реабілітаційні послуги, такі як фізична терапія, ерготерапія та логопедія. Пацієнти отримують ці послуги безкоштовно, що робить медичну реабілітацію доступнішою. У Німеччині система медичного страхування є обов'язковою для всіх громадян і фінансує широкий спектр реабілітаційних послуг. Система забезпечує пацієнтам доступ до реабілітаційних клінік, амбулаторних програм реабілітації та спеціалізованого лікування. Важливим аспектом є те, що медичні страхові компанії покривають витрати на реабілітацію та забезпечують пацієнтам доступ до необхідних послуг. У Великобританії Національна система охорони здоров'я (NHS) надає пацієнтам безкоштовний доступ до реабілітаційних послуг. NHS фінансує низку програм реабілітації, що забезпечує всім громадянам рівний доступ до послуг та сприяє наданню якісної медичної допомоги.

Метою є аналіз досвіду західних країн у сфері медичної реабілітації та систем страхування та визначення можливостей розвитку та вдосконалення медичної реабілітації в Україні.

Матеріали та методи

У процесі дослідження використовувався комплексний підхід до аналізу матеріалів, включаючи вивчення наукових матеріалів, звітів Всесвітньої організації охорони здоров'я (ВООЗ), даних офіційних сайтів державних органів та страхування. Основними джерелами були реабілітаційні програми в США,

Німеччині та Великобританії, які вважаються стандартом у наданні реабілітаційних послуг.

Метод дослідження включав порівняльний аналіз систем медичного страхування західних країн та України. Для оцінки ефективності реабілітаційних програм було проведено аналіз наявності та якості державних та приватних страхових реабілітаційних послуг. Методом контент-аналізу було оцінено політику та програми західних країн у сфері реабілітації, а також проаналізовано існуючі нормативно-правові акти України з точки зору можливостей удосконалення. Кількісними методами було також проаналізовано статистичні дані про доступність послуг медичної реабілітації в країнах Заходу та в Україні, що дало змогу виявити основні тенденції та визначити напрямки подальшого розвитку України.

Результати дослідження. Статистичний аналіз реабілітаційних програм у західних країнах свідчить про високу ефективність систем страхування щодо забезпечення доступу до якісних реабілітаційних послуг. Наприклад, у Сполучених Штатах приблизно 20% пацієнтів, які отримують медичну допомогу через Medicare, проходять реабілітацію після важкої хвороби або травми. У Німеччині понад 70% пацієнтів з проблемами опорно-рухового апарату мають доступ до реабілітаційних послуг через державну систему страхування. За даними NHS Великобританії, понад 60% пацієнтів, які перенесли операцію або отримали серйозну травму, отримують реабілітаційні послуги через систему державного страхування. Крім того, приватні страхові компанії пропонують додатковий доступ до спеціалізованих реабілітаційних послуг, що дозволяє уникнути черг і отримати більш індивідуальний підхід.

В Україні рівень доступу до страхових реабілітаційних послуг залишається значно низьким. За даними Міністерства охорони здоров'я, лише близько 10-15% пацієнтів отримують реабілітацію через схеми страхування, що значно обмежує доступ до таких послуг для широкої громадськості. Це пов'язано з недостатньою медичною страховкою та недосконалістю законодавства щодо реабілітації.

Аналіз змісту реабілітаційних програм у західних країнах показує, що в США, Німеччині та Великій Британії реабілітаційні програми є комплексними і охоплюють широкий спектр захворювань і станів, від реабілітації після інсульту до лікування пацієнтів із хронічними захворюваннями опорно-рухового апарату. Наприклад, у Німеччині пацієнти, яким потрібна реабілітація після ортопедичних операцій, мають право на безкоштовні курси реабілітації, які включають фізичну терапію, ерготерапію та психологічну підтримку. Урядові програми в Сполучених Штатах, такі як Medicare, фінансують багато видів реабілітації, включаючи фізичну терапію, кардіологічну реабілітацію та послуги ерготерапії для відновлення навичок самообслуговування. Приватне страхування доповнює державні програми та пропонує більш гнучкі умови та доступ до вузькоспеціалізованих реабілітаційних центрів.

В Україні реабілітаційні програми знаходяться на ранній стадії розвитку і в основному орієнтовані на реабілітацію після травм і хірургічних втручань. Існуючі програми в основному фінансуються з державного бюджету або благодійних організацій, але приватні страхові компанії покривають витрати на реабілітацію не покривають. Однак у довгостроковій перспективі ситуацію можна було б покращити шляхом удосконалення законодавства та запровадження більш інтегрованої системи страхування. Незважаючи на усі виклики сьогодення, ряд страхових компаній в Україні вже надають пакети медичного страхування, які включають реабілітаційні послуги. Провідними в цьому секторі є компанії, які активно пропонують добровільне медичне страхування (ДМС). ПРОВІДНА, УНІКА та ІНГО – найбільші страхові компанії, що надають медичне страхування, яке покриває реабілітаційні послуги. Наприклад, УНІКА здійснює страхування лікування та реабілітації після нещасного випадку або важкої хвороби, особливо у співпраці з приватними клініками. ARX надає не тільки медичне страхування, але й можливість реабілітації після травм або серйозного медичного втручання, включаючи консультації та програми реабілітації у провідних клініках. СК «Країна» пропонує комплексну медичну програму, що включає амбулаторне лікування та

оперативні втручання або реабілітаційні заходи після важких травм, клієнти можуть вибрати з широкого спектру реабілітаційних послуг, співпрацює з понад 4000 медичними закладами по всій Україні, існують також спеціальні програми, які надають медичну допомогу та реабілітацію за кордоном, особливо для онкохворих і тих, хто переніс складні операції.

Контент-аналіз показав, що в західних країнах приватне страхування пропонує більше можливостей для реабілітації, включаючи швидкий доступ до якісних послуг. Пацієнти мають можливість обрати реабілітаційний центр та програму відповідно до своїх потреб. Хоча державні програми страхування часто мають обмежене фінансування, приватні страхові компанії надають додаткові послуги та забезпечують швидкий доступ до спеціалізованої допомоги.

В Україні головну роль у забезпеченні реабілітації продовжує відігравати держава. Приватне страхування знаходиться на ранній стадії розвитку та мало обмежений вплив на реабілітаційні послуги. Проте, враховуючи позитивний досвід західних країн, розвиток приватного страхування може стати важливим елементом для покращення доступу до медичної реабілітації в Україні.

Висновок. Статистичний і контент-аналіз показує, що західні країни досягли великих успіхів в організації реабілітаційних програм через державне та приватне страхування, що забезпечує високу доступність і якість медичних послуг. Україна має потенціал для розвитку цих напрямків шляхом удосконалення системи медичного страхування та запозичення кращих практик із західних зразків.

СІМЕЙНА ПСИХОТЕРАПІЯ В КОНТЕКСТІ БОЙОВОЇ ПСИХІЧНОЇ ТРАВМИ

Гринь К.В.

Полтавський державний медичний університет, Полтава, Україна

Дослідження психічного стану осіб, постраждалих від різних типів бойових травм актуальні по всьому світу. В масштабних дослідженнях, які стосуються психічного стану комбатантів в США, базовими даними є військовий